Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

126

Vragen van de leden **Mei Li Vos** en **Recourt** (beiden PvdA) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over *het ondermijnen van bestuurdersaansprakelijkheid* (ingezonden 3 september 2015)

Antwoord van Minister **Van der Steur** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 28 september 2015)

Vraag 1
Kent u het artikel «De vaste vertegenwoordiger van een rechtspersoon» en herinnert u zich de eerdere vragen over het ondermijnen van bestuurdersaansprakelijkheid door middel van een buitenlandse rechtspersoon?[1] [2]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2
Wordt de aansprakelijkheid van de bestuurder van een buitenlandse rechtspersoon-bestuurder van een Nederlandse rechtspersoon in beginsel nog steeds beheerst door het toepasselijke buitenlandse recht en wordt het Nederlandse bestuurdersaansprakelijkheidsrecht door dat toepasselijke recht nog steeds begrenst? Zo nee, waarom niet? Wat is er dan in wetgeving of jurisprudentie veranderd sedert 2013?

Antwoord 2
Het Nederlandse recht beheerst de bestuurdersaansprakelijkheid van een bestuurder van een Nederlandse rechtspersoon, ook als deze bestuurder een rechtspersoon is naar buitenlands recht. De aansprakelijkheid van een bestuurder van zo'n buitenlandse rechtspersoon-bestuurder wordt in beginsel beheerst en begrensd door het buitenlandse recht dat op die rechtspersoon van toepassing is. Zie hierover ook mijn antwoord op de hiervoor genoemde Kamervragen (Aanhangsel Handelingen II 2013/14, nrs. 245 en 722). De wetgeving en jurisprudentie zijn op dit punt sinds 2013 niet gewijzigd.

[1] A.G, Wennekes en J.A. Troost, «De vaste vertegenwoordiger van een rechtspersoon», in: Tijdschrift voor vennootschapsrecht, rechtspersonenrecht en ondernemingsbestuur, 2015-4.
[2] Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 245
Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 722

ah-tk-20152016-126
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2015

Vraag 3
Deelt u de mening dat het lastig en soms vrijwel onmogelijk is om bij buitenlandse rechtspersoon-bestuurders achterliggende bestuurders te traceren en dat dat een tijdrovende en kostbare zaak is, vooral wanneer er een web is ontstaan van elkaar besturende rechtspersonen? Zo ja, wat zegt dat over de mogelijkheid om dergelijke bestuurders aansprakelijk te kunnen stellen in het geval van bijvoorbeeld financieel-economische criminaliteit of ernstige nalatigheid? Zo nee, waarom deelt u die mening niet?

Antwoord 3
Het is internationaal gebruikelijk dat bestuurders van rechtspersonen worden ingeschreven in een soort handelsregister, ook wanneer het bestuurders-rechtspersonen betreft. Om te achterhalen wie de bestuurder is van een buitenlandse rechtspersoon-bestuurder, kan het nodig zijn om een buitenlands handelsregister te raadplegen. Dit kan de aansprakelijkstelling van een dergelijke bestuurder bemoeilijken. Dit is een van de redenen waarom op dit moment in het verband van de Europese Unie gewerkt wordt aan een interconnectie van handelsregisters. Deze interconnectie moet het onder meer makkelijker maken om de identiteit van de bestuurder van een buitenlandse rechtspersoon-bestuurder te achterhalen.

Vraag 4
Deelt u de mening dat het toekomstige centraal aandeelhoudersregister minder effectief zal zijn ten aanzien van het voorkomen van financieel-economische criminaliteit als de achterliggende bestuurder van een buitenlandse rechtspersoon-bestuurder niet of nauwelijks kan worden achterhaald? Zo ja, waarom en welke conclusie trekt u daar uit? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4
Het bedoelde centraal aandeelhoudersregister is gericht op het bijhouden van de aandeelhouders van Nederlandse bv's en Nederlandse niet-beursgenoteerde nv's. Bestuurders vallen derhalve buiten dit register.
Voor de besluitvorming ten aanzien van het centraal aandeelhoudersregister verwijs ik naar mijn brief van 7 juli 2015 (Kamerstukken II 2014/15, 32 608, nr. 7) en mijn antwoord op eerdere Kamervragen over dat onderwerp (Aanhangsel Handelingen II 2014/15, nr. 3007).

Vraag 5
Waarom is in diverse Europese landen bij wet vastgesteld dat er een vaste vertegenwoordiger aangesteld dient te worden wanneer een rechtspersoon bestuurder wordt van een andere rechtspersoon? Welk doel dient dat?

Antwoord 5
Een aantal Europese landen, waaronder België, Frankrijk, Luxemburg en Roemenië, kent een regeling die er – kort gezegd – op neerkomt dat een rechtspersoon die bestuurder is van een andere rechtspersoon, een vaste vertegenwoordiger dient aan te wijzen die volledig aansprakelijk is voor de handelingen van de rechtspersoon-bestuurder (zie de in vraag 1 genoemde bijdrage «De vaste vertegenwoordiger van een rechtspersoon»). De regeling kan in die landen de aansprakelijkstelling van een bij de rechtspersoon-bestuurder betrokken natuurlijke persoon vergemakkelijken.

Vraag 6
Waarom is in Europese wetgeving i.c. in het geval van een Europees Economisch Samenwerkingsverband (EESV) vastgelegd dat een vertegenwoordiger dient te worden aangewezen wanneer een rechtspersoon bestuurder is van een EESV (Uitvoeringswet Verordening EESV)?

Antwoord 6
De EESV-verordening bepaalt samengevat, dat een lidstaat ten aanzien van een dergelijk samenwerkingsverband kan bepalen dat een rechtspersoon bestuurder kan zijn, mits deze rechtspersoon een of meer natuurlijke personen als vertegenwoordigers aanwijst. De vertegenwoordiger dient dan aansprakelijk te zijn als ware hij zelf bestuurder van het samenwerkingsverband (zie artikel 19 van Verordening 2137/85 van de Raad van 25 juli 1985, PbEG L 199/1). Met de bedoelde aanstelling van een vertegenwoordiger

wordt het aansprakelijk stellen van een bij de rechtspersoon-bestuurder betrokken natuurlijk persoon eenvoudiger.

Vraag 7, 8 en 9
Deelt u de mening dat naar het voorbeeld van diverse Europese landen en de genoemde Europese regelgeving ook in Nederland wettelijk moet worden vastgelegd dat er een vaste vertegenwoordiger moet worden aangesteld wanneer een rechtspersoon bestuurder wordt van een andere rechtspersoon en dat die vertegenwoordiger de hoofdelijke aansprakelijkheid krijgt voor alle rechtshandelingen van de rechtspersoon-bestuurder? Zo ja, op welke wijze gaat u dit bewerkstelligen? Zo nee, waarom niet en waarom zou er in Nederland niet voor een dergelijke regeling worden gekozen waar dat in andere landen of bij een EESV wel het geval is?
Zou het binnen de kaders van Nederlandse of Europese wet- en regelgeving toegestaan zijn om enkel voor buitenlandse rechtspersonen die bestuurder zijn van een Nederlandse rechtspersoon vast te leggen dat in die gevallen een vaste vertegenwoordiger moet worden aangesteld? Zo nee, waarom niet?
Op welke wijze wordt voorkomen dat via de buitenlandse rechtspersoon-bestuurder de door dit kabinet als prioriteit aangemerkte bestrijding van witwassen en vennootschapsfraude wordt omzeild?

Antwoord 7, 8 en 9
De aansprakelijkheid van de bestuurder van een rechtspersoon-bestuurder is in Nederland geregeld in onder meer artikel 2:11 BW. Op grond van deze bepaling rust de aansprakelijkheid van een rechtspersoon-bestuurder tevens op ieder die ten tijde van het ontstaan van de aansprakelijkheid bestuurder is van de rechtspersoon-bestuurder. De aansprakelijkheid van de bestuurder van een *buitenlandse* rechtspersoon-bestuurder wordt in beginsel beheerst door het buitenlandse recht dat op die buitenlandse rechtspersoon van toepassing is (zie artikelen 10:118 en 10:119 BW; zie ook HR 18 maart 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP1408, bevestigd in HR 21 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:CA3958). In bepaalde gevallen wordt de aansprakelijkheid van de bestuurder van een buitenlandse rechtspersoon-bestuurder echter wel door het Nederlandse recht beheerst. Het gaat onder meer om aansprakelijkheid in bepaalde faillissementssituaties (zie artikel 10:121 BW) en aansprakelijkheid op grond van een zelfstandige onrechtmatige daad (zie voor een voorbeeld hiervan Hof Arnhem-Leeuwarden 8 september 2015, ECLI:NL:GHARL:2015:6649). Verder kan degene die in Nederland de dagelijkse leiding heeft over de activiteiten van een buitenlandse rechtspersoon-bestuurder, onder omstandigheden aansprakelijk zijn voor bepaalde nalatigheden van de rechtspersoon-bestuurder (zie artikel 7 Wet op de formeel buitenlandse vennootschappen).
Nu de aansprakelijkheid van de bestuurder van een rechtspersoon-bestuurder in Nederland op deze wijze is vormgegeven, bestaat er onvoldoende reden om iedere rechtspersoon-bestuurder wettelijk te verplichten om een vaste vertegenwoordiger aan te stellen die hoofdelijk aansprakelijk is naast de rechtspersoon-bestuurder. Zo zouden ook bedrijven die gebruikmaken van een Nederlandse rechtspersoon-bestuurder, extra kosten moeten maken om aan een dergelijke verplichting te voldoen. Een dergelijke wettelijke verplichting zou onder meer een ongewenste belemmering kunnen vormen voor het handelsverkeer.
Een regel dat alleen een *buitenlandse* rechtspersoon-bestuurder een vaste vertegenwoordiger moet aanwijzen die hoofdelijk aansprakelijk is voor de schulden van de rechtspersoon-bestuurder, kan op gespannen voet staan met onder meer de Europese vrijheid van vestiging en het vrij verkeer van diensten. In landen zoals België, Frankrijk en Luxemburg geldt de regeling omtrent de verplichte vaste vertegenwoordiger ook zowel voor rechtspersoon-bestuurders naar nationaal recht als voor rechtspersoon-bestuurders naar buitenlands recht (zie de in vraag 1 genoemde bijdrage «De vaste vertegenwoordiger van de rechtspersoon»).
In de komende periode zal de introductie van een UBO-register naar verwachting een verdere bijdrage kunnen leveren aan het bestrijden van fraude door gebruik van een buitenlandse rechtspersoon-bestuurder. Op grond van de vierde anti-witwasrichtlijn moeten de lidstaten een UBO-register instellen. In dat register wordt van onder meer rechtspersonen de «uiteindelijk belanghebbende» (*ultimate beneficial owner*, UBO) vastgelegd. De vierde

anti-witwasrichtlijn moet uiterlijk op 26 juni 2017 zijn geïmplementeerd (Richtlijn 2015/849). Andere maatregelen die kunnen bijdragen aan de bestrijding van financieel-economische criminaliteit zijn onder meer de voorgestelde regeling van de Wet civielrechtelijk bestuursverbod en de voorgenomen maatregelen in het kader van de interconnectie van handelsregisters. Verder wijs ik er op dat de Europese Commissie binnenkort een rapport zal presenteren over de grensoverschrijdende vraagstukken op het gebied van aansprakelijkheid en bestuursverboden (zie artikel 90 lid 1 van Verordening 2015/848 van 20 mei 2015 betreffende insolventieprocedures).